

DAX	CAC 40	EUR/USD	TIENJAARSRENTE	BRENT OLIE	GOUD	ZILVER
15.209,15 -0,17%	6.208,58 +0,40%	1,1985 \$ +0,30%	-0,201% +10,67%	66,69 (\$/vat) +4,27%	1.747,95 (\$/t oz) +0,87%	25,43 (\$/t oz) +0,16%

5 VRAGEN INKOMENSSTIJGING

CBS: Nederlander profiteert wél van groei

De Nederlandse inkomens zijn sinds 1969 meer dan verdubbeld. Dat stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek in een opmerkelijke publicatie. Zitten premier Rutte en De Nederlandsche Bank fout met hun klachten over achterblijvende lonen?

1
Nederlanders hebben volgens het CBS flink geprofiteerd van de economische groei. Hoe zit dat? Nederland doet veel te somber over de eigen welvaart. Dat concludeert althans het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in een publicatie die vandaag verschijnt. ‘Het idee dat Nederlanders al decennia niet profiteren van de economische groei lijkt onderdeel van het collectieve bewustzijn geworden te zijn’, schrijven de statistici. Ten onrechte, want het gemiddelde netto beschikbaar inkomen per inwoner (rekening houdend met inflatie) is met 112 procent gestegen, naar bijna 22 duizend euro per jaar. Dat is dus het geld dat overblijft na belastingen en andere verplichte afdrachten.

2
Maar tussen 2001 en 2015 stagneerden de inkomens toch wel degelijk, terwijl de economie bleef groeien? Dat klopt. Nederlanders gingen er in die jaren gemiddeld slechts 0,1 procent op vooruit. Ondertussen nam het bbp per hoofd van de bevolking met 10 procent toe. Dat betekent niet dat de bedrijven er met de winst vandoor gingen, zoals meestal gedacht wordt, zegt CBS-hoofdeconoom Peter Hein van Mulligen. ‘Na 2008 was de economische crisis de boosdoener. In de jaren daarvoor ging het geld naar hogere zorguitgaven.’ Het was namelijk de overheid die met lastenverzwaringen een groter deel van de koek opslokte. Het leeuwendeel van deze euro’s kwam vervolgens ten goede aan ziekenhuizen, medicijnen en andere zorg. Was dit niet uit de publieke middelen betaald, dan hadden huishoudens het waarschijnlijk zelf moeten ophoesten. Als je zulke overheidsuitgaven

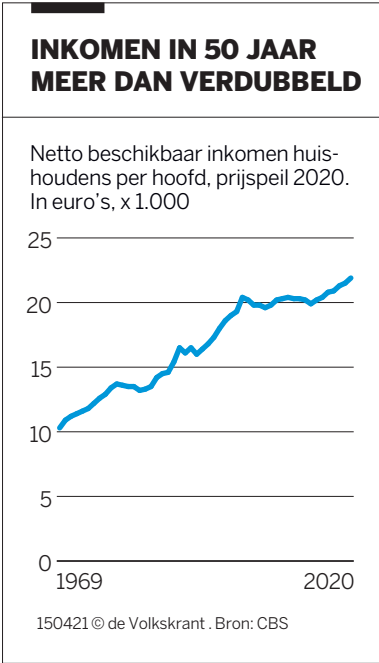

De Kalverstraat in Amsterdam. Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

ook beschouwt als een vorm van inkomen, dan is de stijging sinds 1969 nog veel groter: niet 112 procent maar 141 procent..

3
De afgelopen jaren klaagden premier Rutte, De Nederlandsche Bank (DNB), het Internationaal Monetair Fonds en tal van economen over achterblijvende lonen.

Hebben zij het dan allemaal mis? ‘De winsten klotsen tegen de plinten op, dan kan het niet zo zijn dat alleen de salarissen van de topmannen echt stijgen’, zei premier Rutte in 2019. DNB-president Klaas Knot merkte afgelopen september tijdens de HJ Schoo-lezing nog eens op hoe ‘bescheiden’ de loongroei is. Volgens het CBS klopt dat dus niet. ‘Ook bij mensen van wie je denkt, ‘die hebben er verstand van’, heerst nog

112
PROCENT is het gemiddelde netto beschikbaar inkomen per inwoner gestegen, naar bijna 22 duizend euro per jaar

vaak een beeld dat niet overeenkomt met de werkelijkheid’, bevestigt Van Mulligen. Inclusief de publieke uitgaven aan zorg en onderwijs zijn de inkomens juist harder gegroeid dan de economie. De econoom wijst er wel op dat lonen niet hetzelfde zijn als inkomens. Tot die laatste categorie behoren ook de pensioenen, de verdiensten van zzp’ers, rente en dividend. Maar als het CBS alleen naar de lonen had gekeken, was er geen

andere conclusie uit het onderzoek gerold.

4
Deze cijfers komen uitgerekend in de week waarin de publieke omroep een tweedelige serie uitzendt over ‘scheefgroei in de polder’, gebaseerd op het boek *Fantoomgroei*. Is dat toeval? Van Mulligen zegt van wel. ‘Ons in het debat mengen, is niet iets waarvoor wij hier bij het CBS graag kiezen.’ Toch wordt in de studie expliciet gewezen op de boeken *Fantoomgroei* van publicisten Sander Heijne en Hendrik Noten en *Ontwaak!* van financieel geograaf Ewald Engelen. Van Mulligen: ‘De genoemde boeken zijn bekende voorbeelden waarin steeds weer die boodschap naar voren komt dat de inkomens in Nederland al decennialang stilstaan. Ook een deskundige als Knot van DNB lijkt dat idee te hebben. Dat stemt niet overeen met de feiten. En het CBS wil de feiten brengen die ertoe doen. Voor mijzelf zie ik ook mythebestrijding als een taak.’

5
Deze cijfers zijn gemiddelden. De maatschappelijke zorgen gaan juist meestal over de oneerlijke verdeling van die inkomensgroei. Hoe zit het daarmee? Daarover laat deze publicatie zich niet uit. Andere onderzoeken en CBS-cijfers laten zien dat de verschillen tussen de bruto inkomens gegroeid zijn. Denk aan de riantе beloningen aan de top, versus de wankelа positie van maaltijdbezorgers of supermarkmedewerkers. Dat de inkomensongelijkheid onder de streep nog altijd beperkt blijft, is enkel te danken aan een stevig nivellerende overheid.

Koen Haegens

DE KWESTIE
PETER DE WAARD

Slaat ‘gamification’ beurs ook over naar Nederland?

Het aandeel GameStop staat nog altijd tien keer zo hoog als begin dit jaar. En dat is ook te danken aan 30 duizend kleine speculanten in Nederland die gemiddeld voor 900 dollar (750 euro) zijn ingestapt. Het overgrote deel zat in de leeftijdsklasse 20 tot 30 jaar, zo blijkt uit cijfers van waakhond AFM. Want deze groep heeft met miljoenen kleine aandeelhouders in alle delen van de wereld – GameStop was bij broker De Giro in negen van de tien landen in februari het meest verhandelde aandeel – de grote hedgefondsen een loer kunnen draaien.

Hoewel vast niet al deze mensen – nogal wat maakten een ritje van één of twee dagen om er daarna weer uit te stappen – er winst mee hebben gemaakt, lijkt de actie geslaagd. En dat smaakt naar meer. Bijna elke dag worden er nieuwe lijstjes opgesteld van aandelen die voor ‘gamification’ – het spelen van een beurspel – in aanmerking komen: wietproducenten, biotechbedrijven en zilvermijnen. Maatstaf is daarbij de shortlist van de Ameri-

kaanse beurs. Daarop staan de fondsen waarin op grote schaal short is gegaan: de aandelen die op termijn zijn verkocht met de bedoeling ze goedkoper terug te kopen op het moment van de levering. Aandelen die in de ogen van de hedgefondsen overgewaardeerd zijn, zoals die van de computerspelletjesketen GameStop, die gedoemd was ten onder te gaan, en de muziekketen Free Record Shop. Maar de kleintjes zijn het er niet mee eens. Die keren zich met miljoenen tegelijk tegen de groten door long te gaan: de aandelen juist te kopen in de verwachting dat de koersen stijgen, omdat ze zijn ondergewaardeerd door de acties van shortsellers. De bedoeling is dat de grote speculanten in het nauw worden gedreven, hun shortposities moeten indekken en de koersstijgingen door massale vraag vanzelf worden bewerkstelligd; een vorm van transactiemanipulatie. Maar de hedgefondsen verzetten zich op hun beurt met hand en tand door hun shortposities te versterken en weer meer aanbod te creëren. Op een gegeven moment waren er 100 miljoen aandelen GameStop op termijn verkocht,

terwijl er maar 70 miljoen van zijn. De wetten van vraag en aanbod zijn zijn onverbiddelijk. Uiteindelijk won de massa het wedstrijdje armpje drukken tegen de groten, net zoals een kolonie tropische mieren een zoogdier kan omleggen. Of het op termijn een pyrrus-overwinning zal zijn, weet niemand. Evenmin is duidelijk of bij een volgende hype de shortlists doorslaggevend zullen zijn of de acties van influencers op sociale media. Dat het in Nederland gebeurt, ligt niet voor de hand. In Nederlandse fondsen bestaan geen shortposities van 60 procent van het aandelenkapitaal (hoogstens 15 procent) en Nederland kent ook geen influencers met tientallen miljoenen volgers als Elon Musk, fondsmanager Cathie Wood (de nieuwe Buffett) of risicokapitalist Chamath Palihapitiya. Dit land moet het in de gamificationstrijd doen met rapper Boef.

Reageren?
p.dewaard@volkskrant.nl